מעבר לסבינא אפומא דדקלא ואמרי ליה להדדה קא עביד מר או להעביר שמנוניתה? ואמר לי להעביר שמנוניתה, וחזיתי לדעתיה דלחדדה קא עביד וקסבר הלכה ואין מורין כן. ואמר אביי הוה קאימנא קמיה דמר יהודה קא מעבר סבינא אשפתא דרחיא ואמרי ליה לחדדה קא בעי מר או להעביר שמנוניתה? ואמר לי להעביר שמנוניתה וחזיתי לדעתיה דלחדדה קא עביד וקסבר הלכה ואין מורין כן. איבעיא להו מהו להראות סכין לחכם ביום טוב: רב מרי בריה דרב ביזנא שרי ורבנן אסרי ורב יוסף אמר תלמיד חכם רואה לעצמו ומשאילה לאחרים, ואמר רב יוסף סכין שעמדה מותר לחדדה ביום טוב. והני מילי (א)(הוא) דפסקא אגב דוחקא. דרש רב חסדא ואיתימא רב יוסף אחד סכין שנפגמה ואחד שפוד שנרצם ואחד גריפת תנור וכירים ביום טוב באנו למחלוקת ר' יהודה ורבנן דתניא אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד, ר' יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש מ"ט דת"ק אמר קרא הוא לבדו יעשה לכם: הוא ולא מכשיריו ור' יהודה אמר קרא לכם: לכם לכל צורכיכם, ות"ק הא כתיב לכם? אמר לך ההוא לכם: ולא לנכרים, ואידך נמי הא כתיב הוא: אמר לך כתיב הוא וכתיב לכם ולא קשיא כאן במכשירין שאפשר לעשותן מערב יו"ט כאן במכשירין שאי אפשר לעשותן מערב יו"ט. אמר רב יהודה אמר שמואל שפוד שנרצף אסור לתקנו ביו"ט, פשיטא? לא צריכא דאע"ג דמפשיט בידיה ואמר רב יהודה אמר שמואל שפוד שצלו בו בשר אסור לטלטלו ביו"ט (ג)רב [א] אדא בר אהבה אמר רב מלכיו שומטו ומניחו בקרן זוית אמר רב חייא בר אשי אמר רב הונא והוא שיש עליו כזית בשר, רבינא אמר אף על פי שאין עליו בשר מותר לטלטלו מידי דהוה אקוץ ברשות הרבים. ~~אמר רב חיננא בריה דרב איקא~~ שפוד, שפחות, וגומות: רב מלכיו, בלורית אפר מקלה וגבינה: רב מלכיא, רב פפא אמר מתניתין ומתניתא: רב מלכיא, שמעתתא: רב מלכיו, וסימניך מתניתין מלכתא, מאי בינייהו? איכא בינייהו שפחות: **מתני'** לא יאמר אדם לטבח שקול לי בדינר בשר אבל שוחט ומחלק בינידם: **גמ'** היכי עביד? כי הא דבסורא

מעבר לסבינא אפומא דדקלא · משפשף סכין על פי הכל : **מלכה** · כרבי יהודה ומותר כל איש לעשות אבל אין מורין לרבים כן שלא יזלזלו אף בשאפשר לעשותו מבעוד יום דכל האי דשרינן כגון שנתקלקלו ביו"ט או שהיה אתמול טרוד כדאמרינן לקמן דלא התיר ר' יהודה אלא במכשירין שאי אפשר לעשותן מערב יו"ט : **מפני לפרנסו** · הטבח סכין לחכם ביו"ט לבדוק שהטילו חכמים *על הטבחים להראות סכין לחכם קודם שישחוט שום בהמה ומהו לעשות כן ביו"ט מי מחזי כעובדא דחול דאושא מלתא שדעתו למכור בהמה או לא מחזי : **רואה לעצמו** · בביתו סכין שלו דלא אושא מלתא : **שעמדה** · מחריפות שלה שאינה חותכת יפה אבל לא נפגמה : **מותר לחדדה ביו"ט** · ואע"ג דמאתמול ומשלשום התחילה לקלקל ולינך דלא הוה ליה לאסוקי אדעתיה מאתמול דסבר לא צריכנא אבל נפגמה מאתמול לא הוי שרי דמוכחא קלקול שלה והוה ליה למעבד מאתמול : **והני מילי דפסקא אגב דוחקא** · אבל אם אינה חותכת כלל אסור לחדדה דטרחא יתירא הוא : **אחד סכין שנפגמה ואחד שפוד שנרצם** · בי"ס אשפויינט"ר בלע"ז שנשבר ראשו : **ואחד גריפת תנור** · שנפל לתוכו מן הטיח שלו ולא היה יודע מבעוד יום : **באנו למחלוקת ר' יהודה ורבנן** · נכנסנו בדבר זה למחלוקתן שממחלוקתן אנו יכולים ללמוד, שאף אלו ממכשירי אוכל הן : **שפוד שנרצף** · נמעך שדרסו עליו ונעקם אבל לא נשבר : **אסור לתקנו ביו"ט** · שהרי יכול להשתמש בו כמו שהוא ומרחא דלא צריך הוא : **ואע"ג דמפשיט בידים** · שמתפשט בידים ואינו צריך להכות עליו בפטיש : **שפוד שצלו בו** · בשר ביו"ט : **אסור לטלטלו** · מיד לאחר שנגלה הצלי לפי שנמאס ומוקצה וכבר נעשה צורך יו"ט : **שומטו ומניחו בקרן זוית** · שומטו מלפניו מהר בגרירה ובטלטול מן הצד עד שיעבירו מלפניו לקרן זוית אבל לא טלטול גמור : **שרי לטלטולי** · בטלטול גמור ולסלקו שלא יוזקו בו אנשי ביתו : **מידי דהוה אקוץ ברה"ר** · דאמר בפרק כירה שהסיקוה (שבת דף מב.) דמותר להוליכה פחות פחות מד' אמות עד שמסלקנה לצדי רה"ר כדי שלא תזיק : **שפוד שפחות וגומות רב מלכיו** · אלו שלש הלכות רב מלכיו אמרן ולא רב מלכיא מפני ששמועותיהן דומין זה לזה ויש שמחליפין שמועה של זה בשל זה נתנו בהם סימן לסדר השמועות שפוד הא דאמרן שפחות=משנה היא בכתובות ר"א אומר אפי' הכניסה לו מאה שפחות כופה לעשות בצמר שהבטלה מביאה לידי זמה והאמר רב מלכיו הלכה כר"א גומות=שמעתא היא ולא נאמרה על המשנה ולענין שתי שערות דאמר נמצאו לה גומות של מקום שער אע"פ שאין שם שער גדולה היא (ג) והוללת דאין גומא אא"כ היה בה שער אלא שנשרו : **בלורית** · במס' ע"ז ועל ברייתא נאמרה הא דרב מלכיא לפרושא לברייתא דת"ר כותי המסתפר מישראל כיון שהגיע לבלוריתו שומט את ידו מפני שהכותי כשהוא מסתפר מניחה לשם ע"ז ואמר עלה וכמה אמר רב מלכיא שלש אצבעות לכל רוח ורוח לכל סביבותיה לא יגע שאם יגלח וילך עד הבלוריה נמצא מניח לו בלוריתו ותיקנה לו לשם ע"ז : **אפר מקלה** · שמעתתא היא במסכת מכות אמר רב מלכיא לא יתן אדם אפר מקלה על גבי מכתו מפני שנראה ככתובת קעקע : **גבינה** · אפירושא דמתניתין אתמר במס' ע"ז מפני מה אסרו גבינות במשנתנו ואמר רב מלכיא מפני שמחליקין פניה בשומן חזיר : **מתניתין ומתניתא רב מלכיא** · הסימנא דאתנא ברב מלכיא פליג רב פפא : **שפחות** · דמתניתין היא ומשוית ליה ברב מלכיו, לאו דידיה היא דכל מתניתין ומתניתא דאית בהו רב מלכיא אמר פירושן אבל שמעתתא דאמרית ברב מלכיו כגון שפוד וגומות דידיה נינהו : **מתני' שקול לי בדינר בשר** · שאסור להזכיר שם דמים : **אבל שוחט** · הוא בלא פסוק דמים והן חולקין ביניהן : **גמ' היכי עביד** · כשאינו רוצה ליקח כל הבהמה ולא מחצה ולא שליש ולא רביע אלא בדינר או בשנים מה יאמר לו :
כבורא

גריפת תנור וכירים פרי"י (ד) אשווי גומות ולא נהירא דאם כן לא הוי דומיא דהני אחריני דחשיבי משום דהוי תקון כלי לכן נ"ל דמיירי בתנור חדש ועדיין יש בו אבנים ועפר שלא פיט ובשיסיר אותם אבנים ועפר הוין כמו גמר מלאכתן וחייב משום מכה בפטיש דכל גמר מלאכה חייב משום מכה בפטיש ומכל מקום קשה דבלא טעמא דמשום מכה בפטיש תיפוק ליה דהוי אסור משום מוקצה דאפר ואבנים שבתוכו מוקצות הן ומכאן אומר ריצב"א דטלטול מוקצה התירו משום אוכל נפש ומכאן יש להביא ראיה למה דאמר בפ"ק (דף יב:) : **רבינא** אמר וכו' מידי דהוה אקוץ ברשות הרבים · דשרי לטלטל אגדדים אע"ג דהאי מלאכה וקשה דמשמע הכא דרבינא אית ליה מוקצה מדקאמר מידי דהוה אקוץ ברה"ר דאי לאו הכי הוה אסור מטעם מוקצה ובפרק מי שהחשיך (שבת דף קנז.) משמע דאית ליה כר' שמעון דלית ליה מוקצה דפליגי התם רב אחא ורבינא חד אמר לקולא וחד אמר לחומרא ובכל מקום *רב אחא לחומרא ורבינא לקולא וי"ל דהכא קאמר רבינא אליבא דרב יהודה אמר שמואל דאסר שפוד לטלטלו אבל איהו ס"ל דשרי אבל קשה מדשמואל אדשמואל דהתם פרק מי שהחשיך אמר כר' שמעון דלית ליה מוקצה גבי נרכי דזוזי והכא משמע דאית ליה מוקצה וי"ל דשאני שפוד דלאחר מלאכתו אין כאן תורת כלי עליו ולהכי אוסר שמואל דיש עליו תורת *מוקצה ולעולם ס"ל כרבי שמעון : [גם אקושיא דרבינא יש לתרץ כך· תו"י] : **איכא** בינייהו שפחות · גבי משנה אתמר בכתובות (דף נט:) ולא"ת א"כ נימא אפר מקלה דהיינו שמעתא במכות (דף כא.) דלרב פפא=רב מלכיו אמרה, ולרב חיננא=רב מלכיא אמרה? וי"ל ה"ג שפחות ושכעדה פירוש האמצעית דהיינו אפר מקלה אי נמי ה"ג מתניתין ומתניתא דוקא רב מלכיא ולא רב מלכיו אבל שמעתתא יש מהם רב מלכיו ולעולם רב מלכיא אמרה אותה שמעתא דאפר מקלה ולכך אינו נותן סימן רק למתניתא :

לט א ב מיי' פ"ד מהלכות יו"ט הל' ט סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סימן תקמ סעיף ב:

מ ג ד מיי' שם סמג שם טוש"ע א"ח סי' תקח סעיף א:

מא ה ו מיי' וסמג שם טוש"ע א"ח סימן תקט סעיף ב:

מב ז ח מיי' פ"א מהל' יו"ט הלכה ד ס סמג שם טוש"ע א"ח סימן תנב סעיף א:

[נ"ל ח. ושם ד"ה א"ר יהודה ועי' תוס' לקמן לח: ד"ה א"ר זירא]

מג ט י מיי' פ"ד שם הלכה ח סמג שם טוש"ע א"ח סימן תקט סעיף א:

מד כ ל מ טוש"ע א"ח סימן תקיח סעיף ג:

[פסחים עד: חולין נג:]

מה נ מיי' שם הלכה כא סמג שם טוש"ע א"ח סימן תק סעיף א:

[חולין יז. ע"ש]

לקמן לב.

[מגילה ז: וש"נ]

[שבת מב.]

נושא
מכשירי אוכל נפש

נושא
שפוד

מבנה
מימרות של ר' יהודה אמר שמואל בענין שפוד ביו"ט

מבנה
ב' שיטות במחלוקת של ההלכות הקשורות לר' מלכיו ור' מלכיא

רבינו חננאל

בחול בבכור ולא בפסולי המוקדשין א"ר בון שלא יהא כעובד עבודה בחייו ועברי סכינא אפומא דדיקלא או אפומא דריחים לחדדה הלכה ואין מורין כן: להראות סכין לחכם ביו"ט · רב מרי בריה דרב ביסא שרי ורבנן אסרי אמר רב יוסף ת"ח רואין לעצמן ומשאילין לאחרים · סכין שעמדה אי פסק' אגב דוחקא שרי לחדודה בפומא דרחיא או בפומא דדיקלא או כיוצא בהן אבל במשחות לא · דרש רב חסדא סכין שנפגמה ושפוד שנרצם וגריפת תנור וכיריים מחלוקת ר' יהודה ורבנן דתניא אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד · ר' יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש · ואסיקנא מ"ט דת"ק דייק אך אשר יאכל לכל נפש וגו' ולא תימא לכל נפש דאפילו נפש בהמה משמע כדכתב מכה נפש בהמה דהא כתב לכם למעט העובדי כוכבים והכלבים · ור' יהודה דייק לכם לכל צרכיכם ואפילו מכשירי אוכל נפש והני מילי מכשירין שאי אפשר לעשותן מעיו"ט · אבל מכשירין שאפשר לעשותן מעיו"ט אפילו ר' יהודה אוסר דאתא הוא לבדו ומיעטן : אמר רב יהודה אמר שמואל שפוד שנרצם אסור לתקנו ביו"ט ואע"ג דיכיל למיפשטיה בידיה וכן . שפוד שצלה בו בשר אם הוציא הבשר ממנו אסור לטלטלו ביו"ט · רב מלכא ואיתימא רב אדא בר אהבה אמר שומטו ומניחו בקרן זוית כו' אמר רבינא אע"פ שאין בו בשר מותר לטלטלו מידי דהוה אקוץ ברה"ד הלא קוץ ברה"ד מטלטלין אותו ומניחין אותו בצידי רה"ד כדי שלא יוזקו בו רבים' גם זה השפוד לא גרע מקוץ : פי' שמועות של רב מלכא שפוד הא דאמרן שפחות בכתובות אפילו הכניסה לו ק' שפחות כופה לעשות בצמר גומות כגון גומת אע"פ שאין שערות ואלו שמועות של רב מלכיה' בלורית וגבינה במס' ע"ז אפר מקלה במס' מכות ומי שאמר מתני' מלכתא אמר שפחות בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיה' שאלו כולן מתני' נינהו אבל שפוד וגומות שמועות הן ותן בלב"ב לרב מלכא איכא בינייהו שפחות רב פפא אמר שפחות רב מלכיה היא *) ורב אמר לך לרב מלכין היא : כתני' לא יאמר אדם לטבח מכור לי בדינר בשר אבל שוחט ומחלק

*) נראה דצ"ל ולר"ח בריה דרב איקא לרב מלכא הוא .

הגהות הב"ח

(א) גמ' והני מילי דפסקא כצ"ל וסיבת הוא נמחק : (ב) שם אמר רב מלכיו אמר רב אדא בר אהבה שומטו ומניחו כצ"ל : (ג) רש"י ד"ה שפוד שפחות וכו' גדולה היא והיינו ממתנת דאין גומא : (ד) תוס' ד"ה גריפת וכו' פרי"י משום אשווי :

הגהות הגר"א

[א] גמרא רב אדא בר אהבה אמר רב מלכיו · נ"ב ס"ס הוא ונ"ל כהיפך רב מלכיו אמר רב אדא בר אהבה וכ"ה בכל המקומות (במסורת הש"ס) ובריי"ף וברא"ש גרסי רב מלכיו ואיפכא דהג"ה :